

Veckans växt v. 49 2010

Krusvinbär (*Ribes x nigrolaria*)

Denna vecka har turen kommit till ännu ett kuriosum i det svenska pomologiska arvet - krusvinbäret. Liksom allåkerbär och smulgubbar är krusvinbäret ett hybridbär, som tagits fram genom korsningar av närbesläktade arter. I antavlan ingår såväl svarta vinbär (*R. nigrum*) som två distinkta krusbärsarter (*R. uva-crispa* från Europa och *R. nivalis* från Amerika). Vi har professor Fredrik Nilsson (1903-1986) att tacka för att krusvinbäret ingår i vårt arv. Nilssons forskning på Alnarp innefattade bland annat *Ribes*-släktet, och det var genom hans mångåriga arbete som sorten 'Kroma' kunde föras i handeln 1980.

'Kroma' innehåller en kromosomuppsättning vardera från svarta vinbär och krusbär, och förenar efter ett omfattande urvalsarbete flera positiva egenskaper från de tre ursprungsarterna. Sorten utgör också ett mellanting ifråga om vissa egenskaper. Till de positiva karaktärerna räknas främst resistens mot krusbärsmjöldagg, bladfallsjuka och vinbärsgallkvalster, som nedärvt från det amerikanska krusbäret *R. niveum*. Frihet från taggar är en annan positiv egenskap, som har tillkommit genom gener från det svarta vinbäret. Slutligen härstammar den bättre bärstorleken och de likaså bättre bärkvalitéerna från det europeiska krusbäret.

'Kroma' har 3-5 blommor per klase. Blomningen inträffar senare än hos krusbär och risken för frostskada i blomningen är därför ringa. De svartglänsande bären lossnar lätt vid mognaden, som är något ojämn och inträffar kring den 25 juli. Bärstorleken motsvarar ungefär den hos vildväxande krusbärstyper. Smaken är syrligt god och påminner om såväl krusbär som svarta vinbär. 'Kroma' passar utmärkt till djupfrysning och inkokning, och ger produkter med vackert röd färg. Bärems C-vitaminhalt är högre än hos krusbär, men avsevärt lägre än hos svarta vinbär.

Till Frukt- och bäruppropet har inkommit rapporter om "krusvinbär" planterade långt före lanseringen av de första egentliga krusvinbärsarterna. Det har emellertid visat sig att de falska "krusvinbären" i själva verket är buskar av amerikanska krusbärsarter. Dessa infördes till

Sverige i början av förra seklet eftersom de var motståndskraftiga mot den då allmänt fruktade amerikanska krusbärsmjöldaggen. De amerikanska arterna är till skillnad från krusvinbäret taggiga, men påminner i övrigt en del om sin sentida släkting. Bland gemensamma nämnare kan noteras vidlyftigt och spretigt växtsätt, och bär som sitter några få tillsammans i minimala klasar.

Text: [Inger Hjalmarsson](#)